

Styre: Fakultetsstyret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Dato: 12.03.2019

Styresak:

Arkivsaksnr: 2019/1123-

Møtedato: 09.04.2019

NILSO

Innstilling til Publikasjonsprisen 2019 ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bakgrunn

Publikasjonsprisen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ble vedtatt opprettet i fakultetsstyret 16. juni 2015. Årets pris ble utlyst for instituttene 30. januar 2019, med frist for å melde inn kandidater 7. mars 2019.

Prisen for årets publikasjon skal gis til en publikasjon fra 2017 eller 2018 som tilfredsstiller krav om høy vitenskapelig kvalitet, originalitet og nyskapning:

- Årets publikasjon kan være en artikkel, et bokkapittel, en bok, eller annen type vitenskapelig arbeid.
- Det skal framgå av publikasjonen at den utgår fra et institutt ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.
- Publikasjonen skal ha høy vitenskapelig verdi uavhengig av fagområde, og skal frembringe ny kunnskap.
- Publikasjonen skal ha høy vitenskapelig verdi innen det fagfeltet den representerer. Den skal ha vært publisert i et av de beste vitenskapelige tidsskriftene eller på det beste forlaget for fagområdet eller blitt lagt merke til på annen måte.
- Publikasjonen har ført til oppmerksomhet rundt fagmiljøet eller instituttet. Internasjonal oppmerksomhet blir spesielt vektlagt, men god nasjonal omtale, utløsning av faglige, fagpolitiske eller andre slags debatter og mediedekning har verdi.
- Vinneren av fakultetets pris mottar kr 25 000. Midlene gis som driftsmidler.

Hvem kan nomineres?

Publikasjoner som utgår fra et institutt ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Forfatteren skal være eneforfatter eller ha ytt et vesentlig bidrag.

Hvem kan foreslå kandidater?

Institutter ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Krav til forslag som fremmes

Publikasjonen må sendes sammen med en begrunnelse som inneholder argumentasjon for kvalitet, originalitet og nyskapning.

Hvem innstiller?

En uavhengig komité som består av:

Ragnhild Louise Muriaas, prodekan

Edvard Hviding, Institutt for sosialantropologi

Bernard Enjolras, Institutt for samfunnsforskning (ISF)

Hvem vedtar?

Fakultetsstyret.

Nominerte kandidater

Det kom inn seks nominasjoner til Publikasjonsprisen: tre artikler, to antologier og en bok samforfattet av fire forfattere:

Institutt for økonomi:

Hvide, H.K., & Jones, B.F. (2018). University Innovation and the Professor's Privilege. *American Economic Review*, 108, 1860-1898.

Artikkelen evaluerer omlegging av lovgivingen når det gjelder universitetsansattes rett til økonomiske resultater av egen forskning. Forfatterne finner sterke fall i både patentering og i gründervirkomhet basert på universitetsforskning. Artikkelen går inn i svært politikkrelevante temaer og er publisert i *American Economic Review*, som er regnet som flaggskipstidsskriftet i samfunnsøkonomi. Artikkelen fikk også stor oppmerksomhet i media, både innenlands og utenlands.

Institutt for sosialantropologi:

Rio, K., MacCarthy, M., & Blanes, R. (Eds.) (2017). *Pentecostalism and Witchcraft: Spiritual Warfare in Africa and Melanesia*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.

To av redaktørene av antologien, MacCarthy og Blanes, har vært tilknyttet Institutt for sosialantropologi. Antologien er publisert Open Access ved hjelp av midler fra UiBs budsjettpost for åpen publisering. Temaet for antologien er at verdens raskest voksende religion, pinsevevnn-bevegelsene (Pentecostalism) forsterker og utvider forestillinger om hekseri. Antologien har mottatt flere strålende anmeldelser i fagtidsskrifter og er på pensum ved en rekke internasjonale universiteter, blant annet ved University of Cambridge. Antologien har hatt et eksepsjonelt høyt antall nedlastninger, dobbelt av det som er gjennomsnittet for nedlastninger innen hele det samfunnsvitenskapelige feltet.

Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap

Christensen, T., Egeberg, M., Lægreid, P., & Trondal, J. (2018). *Sentralforvaltningen: stabilitet og endring gjennom 40 år*. Oslo: Universitetsforlaget.

Lægreid har gjennom en årrekke utmerket seg som en av de mest produktive forskerne ved Universitetet i Bergen. En stor andel av tidsskriftpublikasjonene er i høyt rangerte tidsskrifter. Publikasjonsaktiviteten reflekterer at Lægreid innenfor sitt fagfelt er en av verdens absolutt ledende forskere. Innenfor Lægreid sitt omfattende forfatterskap er boken om sentralforvaltningen en spesiell publikasjon fordi den oppsummerer 40 års norsk forvaltningsforskning. Boken oppsummerer forvaltningsforskning på lett tilgjengelig måte, noe som bidrar til at innholdet i boken vil nå ut til offentlighet og beslutningstakere.

Institutt informasjons- og medievitenskap

Institutt informasjons- og medievitenskap har nominert tre publikasjoner.

Iversen, M.H., & Knudsen, E. (2017). When politicians go native: The consequences of political native advertising for citizens' trust in news. *Journalism*, DOI: 10.1177/1464884916688289.

Artikkelen er den første empiriske studien som undersøker effektene av annonseformatet «innholdsmarkedsføring» på folks tillit til nyheter om politikk. Artikkelen trekker sammen litteratur fra politisk kommunikasjon og journalistikkforskning og bidrar til sentrale fagområder innen medie- og samfunnsvitenskap: retorikk, politisk kommunikasjon, politisk markedsføring, journalistikk og politisk adferd. Artikkelen er publisert i et av de beste og mest prestisjefylte tidsskriftene innen journalistikk- og medieforskning. Funnene som presenteres fikk blant annet virkninger for mediehusenes praksis når det gjelder politisk

innholdsmarkedsføring. Studien og artikkelen er designet og skrevet på et tidspunkt da begge forfatterne var stipendiater, men ikke knyttet til deres doktorgradsprosjekter.

Kjeldsen, J.E. (Ed.) (2018). *Rhetorical Audience Studies and Reception of Rhetoric: Exploring Audiences Empirically*. Cham, Switzerland: Palgrave MacMillan.

Antologien er et nyskapende tverrvitenskapelig arbeid med høy vitenskapelig verdi og den har mottatt internasjonal oppmerksomhet. Publikasjonen er resultat av et tverrfaglig samarbeid mellom flere institutter på Det samfunnsvitenskapelige fakultet og andre fakultet, samt at den har brakt unge aspirerende forskere sammen med verdensledende kapasiteter. Bokens vitenskapelige verdi ligger i at prosjektet kombinerer to felt og forskningstradisjoner. Boken er et samarbeid mellom humanistiske og samfunnsvitenskapelige studier, og har etablert helt nytt studiefelt: "rhetorical reception studies".

Trattner, C., Moesslang, D., & Elweiler, D. (2018). On the predictability of the popularity of online recipes. *EPJ Data Science*, 7, 1-39.

Artikkelen presenterer forskning på i hvilken grad populariteten av online oppskrifter kan forutsies. For å undersøke hvordan folk interagerer med elektroniske oppskrifter og hva som faktisk driver populariteten til elektroniske oppskrifter, studerer forfatterne to store datasett hentet fra de største online matportalene i USA og EU. Resultatene er viktige og gir data om i hvilken utstrekning vi kan forutsi brukernes valg av sunne matvarer. Artikkelen ble publisert i en Springer Nature Open Access journal.

For nærmere redegjørelse for de nominerte publikasjonene vises det til instituttens nominasjonsbrev.

Komiteens innstilling

Komiteen hadde møte 21. mars 2019 og vurderte de innkomne forslagene. Komiteen innstiller Hvide, H.K., & Jones, B.F. (2018). University Innovation and the Professor's Privilege. *American Economic Review*, 108, 1860-1898 som vinner av Publikasjonsprisen. Artikkelen av Hvide og Jones fokuserer på et svært politikkrelevant tema om effekten av endringer i universitetsansattes rett til økonomiske resultater av egen forskning.

Oppgaven med å vurdere den beste publikasjonen utfordret komiteen i å enes om et felles sett av kriterier som kunne være gyldige for et mangfoldig sett av publikasjoner og faglige emner. Grunnlinjen var at den prisbelønte publikasjonen måtte være teoretisk og empirisk sterk. I tillegg vurderte komiteen publikasjonens originalitet, bidraget til forskningsfronten, og samfunnsbetydning (impact). Artikkelen av Hvide og Jones, benytter på en original måte norske data i et naturlig eksperiment knyttet til endringer av lovgivingen når det gjelder universitetsansattes rett til de økonomiske resultatene av egen forskning. Forskingen har betydning for rettighetsallokering i kunnskapsproduksjon utover casen den undersøker og er relevant for en rekke policyområder. Artikkelen er publisert i et av de aller fremste tidsskriftene i samfunnsfagene, *American Economic Review* og stor oppmerksomhet i media både nasjonalt og internasjonalt.

Forslag til vedtak:

Styret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultetet tildeler Hans K. Hvide, Institutt for økonomi Publikasjonsprisen 2019 for Hvide, H.K., & Jones, B.F. (2018). University Innovation and the Professor's Privilege. *American Economic Review*, 108, 1860-1898.

Jan Erik Askildsen
dekan

Alette Gilhus Mykkeltvedt
fakultetsdirektør

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Referanse

2019/1123-RAMY

Dato

07.03.2019

Nominasjon til SV-fakultetets publiseringspris

Institutt for økonomi nominerer følgende artikkel til publiseringsprisen:

Hans Hvide: University Innovation and the Professor's Privilege. (Med Ben Jones.)
American Economic Review, 108, 1860-98, 2018.

På begynnelsen av 2000-tallet la flere europeiske land om lovgivingen når det gjelder universitetsansattes rett til de økonomiske resultatene av egen forskning. Mens de før hadde beholdt retten til patenter og andre økonomiske resultater, skulle nå to tredjedeler av resultatet tilfalle arbeidsgiver. Europeisk lovgiving kom med dette mer på linje med den amerikanske. Samtidig ble det opprettet teknologioverføringskontorer som skulle stimulere til kommersialisering av universitetsansattes forskning.

Artikkelen evaluerer denne omleggingen for Norge sin del. Forfatterne finner sterke fall i både patentering og i gründervirkomhet basert på universitetsforskning. Dette hadde kanskje ikke vært så ille hvis det var de minst levedyktige og lønnsomme prosjektene som ikke ble startet opp, men forfatterne finner at dette ikke var det som skjedde.

Artikkelen går rett inn i svært politikkrelevante temaer og er et godt stykke forskningshåndverk. Den har da også blitt publisert i et av de aller fremste tidsskriftene i samfunnsfagene, *American Economic Review*. Dette tidsskriftet blir ofte betraktet som flaggskipstidsskriftet i samfunnsøkonomi, og det er svært sjelden norske samfunnsforskere publiserer på dette nivået.

Artikkelen fikk også stor oppmerksomhet i media både innenlands og utenlands. Vi trekker spesielt fram et oppslag i *Science*, som presenterer denne forskningen grundig. I Norge hadde for eksempel Dagens Næringsliv et større oppslag.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Vi lenker til et oppslag fra UiB sine sider, som i sin tur dokumenterer den store medieinteressen. Denne siden linker også til en kronikk av Hvide selv, som formidler hovedinnholdet i artikkelen til en bredere allmennhet.

<https://www.uib.no/econ/96940/halvering-av-entrepren%C3%B8rskap-blant-norske-forskarar>

Vennlig hilsen

Kjell Vaage
instituttleder

Rannveig Nina Myklebust
administrasjonssjef

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Referanse

2019/1123-CHLI

Dato

07.03.2019

Nominasjon til Publikasjonsprisen 2019 ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap ønsker med dette å nominere Professor Per Læg Reid til publikasjonsprisen 2019 for boken *Sentralforvaltningen. Stabilitet og endring gjennom 40 år*. Boken er utgitt på Universitetsforlaget og er skrevet sammen med Tom Christensen, Morten Egeberg og Jarle Trondal.

Læg Reid har gjennom en årrekke utmerket seg som en av de mest produktive forskerne ved Universitetet i Bergen. Totalt er han registrert med 827 treff i Cristin-databasen, hvorav 149 er artikler i fagfelleurderte tidsskrifter. Ikke bare har han publisert en lang rekke arbeider, en stor andel av tidsskriftspublikasjonene er i høyt rangerte tidsskrifter. Publikasjonsaktiviteten reflekterer at Læg Reid innenfor sitt fagfelt er en av verdens absolutt ledende forskere.

Innenfor Læg Reid sitt omfattende forfatterskap er boken om sentralforvaltningen en spesiell publikasjon fordi den oppsummerer 40 års norsk forvaltningsforskning og gir en nyttig oversikt over det helt ekstraordinære datamaterialet som Sentraladministrasjonsundersøkelsen representerer. Den første spørreundersøkelse blant de ansatte i sentralforvaltningen ble gjennomført i 1976 innenfor Maktutredningen. Undersøkelsen har så blitt fulgt opp med ti års intervaller siden, det vil si at tilsvarende undersøkelser er gjennomført i henholdsvis 1986, 1996, 2006 og 2016. Et slikt datamateriale er enestående internasjonalt. Administrasjonssurveyen som boka bygger på har resultert i 82 vitenskapelige publikasjoner, av dette 34 i internasjonale tidsskrift eller bøker, og de aller fleste (72) av forfatterne av denne boka. Dette fremkommer av vedlegget om publikasjoner i slutten av boka.

Med denne boken føres linjene tilbake til Læg Reid og Johan P. Olsens klassiker *Byråkrati og beslutninger* fra 1978, og tidsseriene gir et unikt innblikk i forvaltningens virkemåte og endring over disse årene. Boken oppsummerer svar fra mange tusen forvaltningsansatte gjennom de fire tiårene datamaterialet omfatter. Et viktig bidrag er dokumentasjonen av den store stabiliteten og

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Institutt for administrasjon og
organisasjonsvitenskap
Telefon 55582175
post@aorg.uib.no

Postadresse
Postboks 7802
5020 Bergen

Besøksadresse
Christiesgate 15
Bergen

Saksbehandler
Charlotte Lillefjære-Tertnæs
55582431

robustheten i sentralforvaltningen. Dataene demonstrerer tydelig at det norske embetsverket gjennom hele perioden kjennetegnes av profesjonalitet, upartiskhet og en god balanse mellom profesjonell autonomi og politisk lojalitet. Uten tidsseriene som er vist i boken ville vi ikke hatt denne kunnskapen. De verdiene som preger forvaltningen er helt sentrale for at Norge er et av de landene i verden som scorer høyest på indekser som måler «quality of government» eller «good governance».

Lægreid har mange betydningsfulle publikasjoner der han står som eneforfatter, men det at denne boken er skrevet i samforfatterskap med kolleger fra den samme tidsperioden illustrerer betydningen av kollektive arbeidsformer og langvarige forskernettverk. Samarbeidet med de andre forfatterne går tilbake til 70- og 80-tallet og det miljøet som ble skapt rundt Johan P. Olsen og Maktutredningen ved Universitetet i Bergen. Boken er således en kroning av et uvanlig produktivt forskernettverk som har hatt innflytelse langt utover akademiske miljøer.

«Sentralforvaltningen» er videre et eksempel på hvordan gode forbindelser til miljøer utenfor det umiddelbare forskernettverket kan bidra til å realisere forskning av høy kvalitet. Administrasjonsundersøkelsen illustrerer betydningen av god forskningsinfrastruktur ved at NSD har hatt ansvaret for den tekniske gjennomføringen av de to siste undersøkelsene (2006 og 2016) samt tilretteleggelsen av dataene for andre forskere. Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) har bidratt til å legge til rette for høy svarandel blant respondentene.

Publiseringen av boken har fått omfattende oppmerksomhet i offentligheten, og ikke minst blant beslutningstakere. *Morgenbladet* hadde bred omtale av boken da den ble utgitt (se vedlegg 1), og slo fast følgende i ingressen: «Dypt i staten. Utfører byråkratene det de folkevalgte har bestemt? Eller har vi fått en «deep state» som ikke lystrer? Boken Sentralforvaltningen beroliger.» Utgivelsen av boken vies stor spalteplass i siste nummer av *Stat og Styring* (nr 1/2019) (se vedlegg 2). Forfatterne er her intervjuet om innholdet i boken. På DIFI sin årlige Forvaltningskonferanse ble boken omtalt 21. november 2018, og Lægreid presenterer selv boken for UD og ambassadene på Partnerforum i Oslo mandag 11. mars 2019.

Oppsummert er det vår oppfatning at professor Lægreid og boken «*Sentralforvaltningen. Stabilitet og endring gjennom 40 år.*» vil være en verdig kandidat til Publiseringsprisen 2019. Her oppsummeres mange tiårs forvaltningsforskning på lett tilgjengelig måte, noe som bidrar til at innholdet i boken vil nå ut til offentlighet og beslutningstakere. Boken er resultat av et tett, langt og usedvanlig produktivt forskningssamarbeid der forvaltningsforskningsmiljøet i Bergen var det sentrale fra begynnelsen av.

Vennlig hilsen

Jacob Aars
instituttleder

Charlotte Lillefjære-Tertnæs
administrasjonssjef

Vedlegg 1 : «Dypt i staten.», *Morgenbladet* 16. november 2018.

Vedlegg 2: «Sentralforvaltningen gjennom 40 år. Sentrale anti-teser», *Stat og Styring* nr. 1/2019

Nyheter

Dypt i staten

☐ Morgenbladet

16.11.2018

2

Dypt i staten

Morgenbladet. 16.11.2018. Side: 38,39

Håkon hg@morgenbladet.no

INTERVJU Utfører byråkratene det de folkevalgte har bestemt? Eller har vi fått en «deep state» som ikke lyster? Boken Sentralforvaltningen beroliger.

De gjør ikke som jeg sier, mener president Trump, og mange mener det er blitt sånn i Oslo-skolen, hvor tidligere utdanningsdirektør Astrid Søgne og hennes etat angivelig har motsatt seg de endringer den politiske ledelse ved skolebyråd Inga Marte Thorkildsen vil ha gjennomført. Hvordan står det til på det høyeste nivået i Norge? I forholdet mellom regjeringen på den ene side, og på den annen: byråkratene i departementer og direktorater?

Svaret er å finne i en ny bok med en tittel så traust at den er forlokkende: Sentralforvaltningen heter den, og har undertittel som pirrer sansene slik bare statsvitere kan: Stabilitet og endring gjennom 40 år.

Når boken faktisk er spennende, er det fordi datamaterialet er unikt, også internasjonalt. Hvert tiende år siden 1976 har byråkratene i departement og direktorat (fra 1986) blitt utsatt for de samme spørsmålene, og de handler nettopp om hvordan byråkratene oppfatter forholdet mellom fag og politikk, om lojalitet og innflytelse, om hvorvidt forvaltningen kun iverksetter regjeringens politikk, eller om den også påvirker regjeringen.

Samforstand. Forfatterne av Sentralforvaltningen er et lag av fire nestorer innen forvaltningsstudier hvorav Tom Christensen, professor i statsvitenskap ved Universitetet i Oslo er én.

- Ser vi tegn til den dype staten Trump frykter? Eller i alle fall mer egenmektige byråkrater? Eller er de i løpet av førti år blitt mer av et sekretariat for den politiske ledelsen?

- Den «dype staten» er vel mest en tanke i Trumps hode. Det er i hvert fall langt fra realitetene i Norge. Vi har ikke spesielt egenmektige byråkrater på sentralt nivå i Norge, men mer samforståelse og fellesskap i normer og verdier mellom politikere og ansatte i sentralforvaltningen. Når man sier at det er mer tydelig at byråkratiet er blitt et sekretariat for politisk ledelse, avspeiler det et økt ytre press på politisk ledelse og at

sentralforvaltningen må gå «mer til hånd» med sine faglige innspill og bidra inn i planlegging og utviklingen av politikken på ulike områder. Det betyr ikke primært en politisert forvaltning, sier Christensen.

- Tør en topputdannet og erfaren byråkrat opponere på faglig grunnlag mot et tiltak hun synes er helt på jordet?

- Våre undersøkelser viser at hvis du som ansatt i forvaltningen vet at sjefen egentlig ikke liker forslaget du kommer med, vil du likevel presentere det. Dette er en egenskap de fleste av oss vil være glade for at byråkratene har. Over halvparten av de ansatte i forvaltningen sier at dette vil de helt klart gjøre. Svært få sier de ikke vil gjøre det. Det er slik forvaltningen skal fungere, altså at dyktig fagpersonale kommer med sine synspunkter og gir sine vurderinger som politikerne deretter skal veie i forhold til egne prioriteringer. Et annet kjennetegn over tid er at det faktisk er stor nærhet i holdninger mellom politisk og administrativ ledelse.

- Hvor er man mest lojale overfor de politiske instruksene? Er det i direktorater eller i departementene?

- Når det gjelder å stå på de faglig begrunnede saksfremleggene overfor ledelsen, er ansatte i departement og direktorat like, mens ansatte i departementene er mer sensitive overfor de politiske signalene ovenfra sammenlignet med direktoratene, noe som avspeiler nærhet og ulike funksjoner.

Antallet ansatte i sentralforvaltningen er fordoblet

siden 1976, kjønns sammensetningen er dramatisk endret, fra under tyve prosent kvinner til femti, og det er ikke lenger jurister som dominerer.

- I de første tiårene etter krigen var det en klar dominans av jurister, men deres andel har hatt en klar tilbakegang over tid og er fra 1996 og fremover nede i rundt tyve prosent. Samfunnsvitere har gradvis vokst over tid og i dag er dette den dominerende utdanningsgruppen, de utgjør nå tretti prosent. I direktoratene er det forholdsvis flere naturvitere, men også her er samfunnsviterne i økende grad representert.

Den hybride stat. På de førti årene har det ikke manglet reformer i styringen av staten. New public management (NPM) er et styringsprinsipp som av både tilhengere og motstandere omtales som omveltende. Ikke desto mindre gir boken Statsforvaltningen inntrykk av at denne reformbølgen bare i begrenset grad har preget den faktiske utviklingen.

- Forvaltningen vi har fått er en hybrid. Fristilling, markedsretting og effektivisering er viktige sider ved NPM. Men samtidig som dette fikk gjennomslag noen steder i forvaltningen gjennom 1990-årene, kom det inn andre verdier som går under navnet «post-NPM». Det betyr mer sentralisering, samordning, kontroll og rapportering.

Nav-reformen, hvor man øker samordningen gjennom å slå sammen to direktorater, og samarbeider med lokal sosialetat, er typisk post-NPM. Lignende tendenser ser man i reformene i universitets- og høyskolesektoren. Det har vært en klar overvekt av post-NPM-reformer. Samtidig arbeides det jevnt og trutt etter NPM-prinsippene, og et av de offentlige organene som fronter disse er Direktoratet for økonomistyring.

«Stabilitet og endring» er den klassiske undertittelen. Hva viser seg å være stabilt gjennom førti år?

- Mens verden forandrer seg, vil folk kanskje tenke at forvaltningen også forandrer seg, men det gjør den bare delvis. Vi har funnet at oppfatningen av rollen de ansatte i forvaltningen har ikke er synderlig forandret, og det tror jeg mange vil si er vesentlig. Gjennomslaget man har som ansatt i sentralforvaltningen er stabilt, rolleoppfatningene er stabile. Det dette datamaterialet

viser tydelig, er betydningen av den formelle strukturen som omgir byråkratene, og den er relativt stabil over lang tid. Hvilken bestemt avdeling, seksjon, hierarkisk nivå og så videre de forvaltningsansatte er på vil sterkt prege deres holdninger, kontakter og handlinger.

- Er det nedslående eller oppløftende at så mye forblir det samme til tross for alle intensjonene om endring?
- Det kan vel oppfattes som først og fremst positivt. De fleste ønsker en stabil og forutsigbar stat. Få ønsker vel at politikk og offentlige organisasjoner skal legges om raskt. Og mange ønsker for eksempel stabile regler for eksempel for skatt og trygd.

Tom Christensen, Morten Egeberg, Per Lægreid og Jarle Trondal Sentralforvaltningen. Stabilitet og endring gjennom 40 år Universitetsforlaget 2018

Matpakkepapirflyttere: Spørreskjemaene som er sendt ut fra 1976 til 2016 viser at rolleforståelsen er lik selv om kaffekannen var større i Kirke- og undervisningsdepartementet på syttitallet. Her fyller sekretær Randi M. Andersen koppen til ekspedisjonssjef Johan M. Bjørge. Foto: Rolf M. Aagaard / Aftenposten / NTB Scanpix

© Morgenbladet

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/dsiQdmbo>

SENTRALFORVALTNINGEN GJENNOM 40 ÅR

Sentrale anti-teser

Noen av landets fremste forvaltningsforskere går løs på en godt etablert tese om hva som kjennetegner utviklingen av regjeringsapparatet.

Av Arild Aspøy

Når fire av de mest erfarne, mest publiserte og mest brukte forvaltningsforskere skriver bok om hvordan sentralforvaltningen utvikler seg, er det grunn til å rette seg opp i stolen.

Og når de viderefører en tidsserieundersøkelse som har løpt over en periode på 40 år, er det grunn til å tro at vi får lese noe veldig viktig om regjeringsapparatets utvikling.

Og det viktigste av det viktige som disse forfatterne vil fortelle oss, er at sentralforvaltningen er så stabil at det skal mer enn et par reformer til for å gjøre virkelige endringer.

Vi intervjuet forfatterne på e-post, og både Per Lægroid, Tom Christensen, Morten Egeberg og Jarle Trondal har bidratt til svarene:

SoS: Hva var det mest overraskende funnet dere gjorde i arbeidet med denne boken?

– Vi er slått av at sentraladministrasjonen er preget av stor grad av robusthet og stabilitet over 40 år. Dette er noe overraskende gitt alle de reformforslagene som har vært lansert de siste 10-årene og ikke minst ambisjonen om å gjøre departementene om til sekretariater for politisk ledelse. Dette kan antyde at det er løsere kopling mellom overordnede reformprogrammer og hvordan de levende forvaltningsorganene fungerer i praksis.

– Stabiliteten kommer for det første til uttrykk ved at sosial bakgrunn og karrieremønsteret er temmelig stabilt. Fortsatt har de ansatte lange karrierer innenfor sentralforvaltningen. For det andre er kontaktmønsteret, oppfatningen av maktforholdene og rolleoppfatninger temmelig stabile. Kontaktmønsteret reflekterer i stor grad organisasjonsstrukturen i forvaltningen. Dette til tross for at IKT har gjort sitt inntog i denne perioden, noe som har vært antatt å revolusjonere

kommunikasjonen i organisasjoner. Makten ligger fortsatt primært i departementene, regjeringen og Stortinget.

Utdannelse betyr mye

– For det tredje er det temmelig stor stabilitet i hva som forklarer variasjon i de ansattes tankemønster og handlingsmønster. Dette er i stor grad påvirket av strukturelle forhold, som hvor de ansatte arbeider, hvilken stilling og hvilket stillingsnivå og type arbeidsoppgaver de har. Sosial og geografisk bakgrunn og kjønn betyr forholdsvis lite, mens type høyere utdanning betyr mye.

Dette var et hovedfunn i boken Byråkrati og Beslutninger av Lægroid og Olsen som kom i den første norske maktutredningen i 1978 og som fortsatt står seg 40 år senere. De ansatte i sentraladministrasjonen er nøkkelspillere i norsk offentlig politikk, men spiller på ulike lag. Samordningsmønsteret er ganske stabilt over tid og det er betydelig bedre samordning internt i det enkelte departementsområde enn på tvers av forvaltningsnivå, politikkområde og sektorer.

En av grunnene til at reformene ikke lykkes er at kunnskapsgrunnlaget om mål-middel-sammenhenger ofte er temmelig mangelfullt.

– Hvilke reformprogrammer tenker dere burde ha hatt en effekt på den stabiliteten som dere observerer? Og hvorfor har disse reformene ikke lyktes?

Departementene har ikke utviklet seg til å bli sekretariater for politisk ledelse, mener noen av landets mest sentrale forvaltningsforskere. Her møter den nye Samfunnssikkerhetsministeren noen av de ansatte i departementet. Foto: NTB scanpix.

– Det er ikke så lett å svare på, fordi så mange til dels ulike reformtiltak pågår samtidig og nye reformer har en tendens til å supplere gamle reformer og skape en mer hybrid og kompleks forvaltning. En av grunnene til at reformene ikke lykkes er at kunnskapsgrunnlaget om mål-middel-sammenhenger ofte er temmelig mangelfullt samtidig som reformene ofte har urealistiske og til dels uklare og motsetningsfylte mål. Ofte er manglende suksess mer knyttet til politiske mangler enn til byråkratiske mangler. Skal forvaltningen lykkes med reformarbeidet bør reformene ha klare politiske mål og tilføres tilstrekkelige adekvate ressurser, og forvaltningen bør ha nok autonomi til å gjennomføre reformene.

– *Hva er den tydeligste endringen i de sammenhengene dere har studert i løpet av disse 40 årene disse undersøkelsene har blitt gjort?*

– For det første er det en stor organisatorisk endring både i departementene og i direktoratene. Det har skjedd en fristilling i retning av større direktorater med flere oppgaver. For det andre er det stor vekst i antall stillinger, særlig i direktoratene. Det har også blitt flere politiske stillinger i departementene og kommunikasjonsmedarbeiderne er blitt en yrkesgruppe som står stadig sterkere. For det tredje ser vi kvinnes inntog i sentraladministrasjonen og økt innslag av samfunnsvitere, hvorav statsviterne utgjør den største gruppen. I departementene har andelen kvinner økt fra 15 % i 1976 til 50 % i 2016. Samfunnsviternes andel har økt fra 4 % til 30 %, mens juristens andel er redusert fra 38 % til 21 % i samme periode. Kvinnene er også i økende grad representert i lederstillin-

ger, men er fortsatt klart underrepresentert i departementale toppstillinger.

Mål- og resultatstyring, integrering og internasjonalisering

– For det fjerde har det skjedd prosedyremessige endringer gjennom mål- og resultatstyring, tildelingsbrev, styringsdialog, innføring av IKT, digitalisering og elektronisk forvaltning og økt fristilling i budsjett og personalspørsmål. For det femte ser vi en mer integrert sentralforvaltning; vertikalt ved en noe økende politisk styring av direktoratene, og horisontalt ved mer bruk av interdepartementale arbeidsgrupper og komiteer. En større del av de ansatte identifiserer seg ikke bare med egen organisasjonsenhet, men med hele sentralforvaltningen. Terrorangrepet 22. juli 2011 som blant annet medførte at flere departementer måtte flytte ut av regjeringskvartalet, synes ikke å ha redusert omfanget av kontakt og samordning mellom departementene. For det sjette er det blitt sterkere internasjonalisering og europeisering av sentralforvaltningen.

– *Hvordan vil dere forklare denne utviklingen, og skiller Norge seg i denne sammenheng fra andre land?*

– Drivkreftene bak disse endringene er ganske sammensatt. For det første har det i perioden blitt en mer aktiv forvaltningspolitikk, for det andre spiller administrativ kultur og tradisjon en rolle, for det tredje har norsk forvaltning i økende grad også blitt preget av eksterne endringer, både av teknologisk endring, som IKT og økt integrasjon i Europa gjennom EØS avtalen og gjennom internasjonale reformtren-

Forfatterne har studert den norske sentralforvaltningens utvikling gjennom 40 år. Tom Christensen, Per Lægred, Jarle Trondal og Morten Egeberg. Foto: Universitetsforlaget, UiO, UiB, UiA.

der som NPM og post-NPM. Norge har også hatt en god økonomisk og finansiell situasjon som har gjort at reformene har hatt en annen innretning og et annet omfang enn i mange andre europeiske land. Norge skiller seg fra andre europeiske land, spesielt landene i Sør-Europa, ved at reformene i større grad oppleves som vellykkede. De er mer rettet mot økt tjenestekvalitet enn mot nedskjæringer og sparing, det er større involvering av ansatte og berørte parter i reformarbeidet. Det er sterkere gjensidige tillitsrelasjoner, og reformene er mer management-orienterte. Reformprosessene er preget av pragmatisme. Ulike reformer supplerer hverandre og skaper et mer hybrid forvaltningsapparat som medvirker både til robusthet og fleksibilitet. En slik reformstrategi har gjort at vi har unngått en del av de fartsulykkene som en del andre land med en mer radikal og konfronterende reformstil har erfart.

– Er de ansatte i sentralforvaltningen en elite av akademikerbarn fra Oslo som en av dere sa i et intervju nylig, og hvilken betydning har dette for det politiske systemet?

– Ja, norsk sentralforvaltning er ikke et speilbilde av befolkningen. Det er ikke et representativt byråkrati. Høyere sosiale lag og barn av offentlig ansatte er overrepresentert. Det samme gjelder Osloområdet og det nære Østlandet mer generelt. Det er langt på vei en utdanningselite som arbeider i norsk sentralforvaltning. Dette har imidlertid liten betydning for hvordan de ansatte fungerer i sitt daglige arbeid. Deres verdioppfatninger og handlingsmønster blir i stor grad påvirket av den sosialiseringen de utsettes for i sentraladministrasjonen, deres byråkratiske karriere og deres arbeidsoppgaver og organisatoriske plassering. Den eneste bakgrunnsfaktoren som har stor innflytelse på beslutningsatferden er utdanningsbakgrunn. Å ha en forvaltningsstab som i større grad gjenspeiler befolkningen kan imidlertid ha en viktig symbolsk funksjon som kan bidra til større legitimitet, tillit og akseptering av offentlig politikk i befolkningen.

Faglighet står sterkt

– Dere legger stor vekt på å avvise at det har skjedd en utvikling i retning av at departementene fungerer som sekretariater for politisk ledelse. Hvordan begrunner dere denne konklusjonen?

– Dette bildet er noe sammensatt. Noen forhold trekker i retning av at departementene fungerer som sekretariat for politisk ledelse, for eksempel at enkeltsaker i større grad er flyttet ut i direktoratene og planleggingsoppgavene står sterkt, samt at det er blitt flere politiske

stillinger. På den andre siden legger ikke ansatte i departementene større vekt på politiske signaler enn tidligere, og faglige hensyn og rettstatsverdier tillegges fortsatt stor vekt. Det har heller ikke skjedd en politisering av sentralforvaltningen ved at politisk tilknytning er blitt et viktig rekrutteringskriterium, og egne politiske holdninger og oppfatninger tillegges meget liten vekt for å forstå de ansattes handlemåte og prioriteringer i jobbsituasjonen.

– Siden dere relativt ofte i boken legger vekt på å avvise denne tesen om sekretariater, får man en følelse av at dere mener denne forklaringen har fått for stor plass i forståelsen av departementene de siste årene? Hvorfor har den fått en slik plass og hvorfor er det så viktig for dere å avvise denne tesen?

– Dette har vært en dominerende doktrine i norsk forvaltningspolitikk over flere tiår. Vi avviser ikke denne tesen, men mener den bør modifiseres og suppleres. Det bildet som avtegner seg i våre data er at sentralforvaltningen fortsatt er et blandingssystem som avveier hensynene til lojalitet, nøytralitet og faglig uavhengighet. For eksempel er rolleoppfatningene temmelig stabile og robuste. Men fagligheten er mer sårbar i departementene enn i direktoratene. Men slik har det alltid vært.

– Dere skriver samtidig flere steder at veksten i antall politisk ansatte og antall kommunikasjonsmedarbeidere reflekterer et ønske om å gjøre departementene til sekretariater for den politiske ledelse. (For eksempel s. 154). Samtidig mener dere altså at departementene ikke er blitt slike sekretariater. Er ikke veksten i antall ansatte i disse kategoriene et uttrykk for en faktisk utvikling i den retning som 'sekretariats-tesen' postulerer? Og hvordan veier dere dette funnet mot andre funn for å komme fram til at denne tesen ikke holder?

– Det har vært en viss styrking av politisk ledelse, men det betyr ikke nødvendigvis at departementene bare opptrer som sekretariat for politisk ledelse, jf. det vi har sagt over. Og veksten i antall regulære byråkrattstillinger er betydelig større enn veksten i politiske stillinger og i antall kommunikasjonsarbeidere.

– Et sted i boken skriver dere: «Det er lite som tyder på i disse funnene at man har sett klare endringer over tid mht. at sentralforvaltningen skal fungere som et 'sekretariat for politisk ledelse'. Dette synes å ha vært et viktig element over lang tid». (s. 95). Skal vi forstå formuleringen «at dette har vært et viktig element over lang tid» slik at departementene har vært sekretariater for politisk ledelse over lang tid?

– Det vi mener med dette er at rolleoppfatningene har vært temmelig stabile over tid, for eksempel at man sjelden legger til side programforslag fordi det er strid om dem og at det er lett å vite hvilke saker som bør forelegges den politiske ledelsen.

Partimedlemmer

– Dere skriver at 30 prosent av byråkratene har vært eller er medlemmer av politiske partier, noe som er langt høyere enn resten av befolkningen. Men dere skriver også at byråkratene selv mener at dette ikke har betydning for deres arbeid. Bare 4–5 prosent oppgir at det har slik betydning. Hvilken innflytelse mener dere at denne partitilhørigheten har på sentralforvaltningens funksjon og rolle, og hvordan er Norge sammenlignet med andre land?

– Norsk sentralforvaltning er i liten grad politisert i betydningen at politisk tilhørighet kan erstatte utdannelse og yrkeserfaring som et viktig rekrutteringskriterium. Det meritterende rekrutteringsprinsippet dominerer fortsatt. At relativt mange byråkrater er eller har vært medlemmer i politiske partier vitner antakelig først og fremst om at de ansatte er samfunnsengasjerte. Vi vet ikke hvilke politiske partier de ansatte sympatiserer med, men med dette forbeholdet er det andre forhold enn partipolitisk engasjement som først og fremst påvirker deres daglige arbeid, prioriteringer og standpunkter. Politikerne blander seg i mindre grad inn i rekrutteringen av ansatte, og partipolitisk tilknytning og sympati blir ikke tillagt særlig vekt verken ved ansettelse av toppledere, mellomledere eller saksbehandlere. Sammenlignet med andre land er det lite politisering i norsk sentralforvaltning. I land hvor «partiboka» teller ved ansettelser, er det

Det har vært en viss styrking av politisk ledelse, men det betyr ikke nødvendigvis at departementene bare opptrer som sekretariat for politisk ledelse.

grunn til å vente at byråkratenes politiske holdninger spiller en større rolle for deres atferd.

– Om dette funnet skriver dere også at det må tolkes med forsiktighet siden forventningen i den norske sentralforvaltningen klart er at slike holdninger ikke skal spille noen rolle. Dette betyr vel at dere mener at byråkrater ikke er helt ærlige når de svarer på slike spørsmål? Og denne forsiktigheten gjelder vel kanskje også for andre spørsmål, som for eksempel om de har unnlatt å ta opp et problem på grunn av forventninger om motstand?

– Vi tar bare et vanlig metodisk forbehold når kontroversielle spørsmål er stilt. Men vi må huske at svarene er gitt under full anonymitet, hvilket styrker sannsynligheten for at respondentene har vært ærlige. Også det at vi har lange tidsserier styrker dataenes reliabilitet.

– En undersøkelse i Danmark (Bo Smith-utvalgets rapport) viste at danske byråkrater i ganske stor grad er villige til å fravike sannhets- og saklighetskriterier for å tilpasse seg politiske ønsker. Hvordan tror dere norske byråkrater vil komme ut i en situasjon hvor de må velge mellom politiske hensyn og byråkratiske idealer?

– Våre data tyder på at de byråkratiske idealene om nøytralitet og faglig uavhengighet fortsatt står sterkt. For eksempel er det ganske få de-

partmentsansatte som mener at de ofte må forberede tiltak de er uenige i, det er meget sjelden at de legger til side programforslag på grunn av strid om dem, og det er uvanlig at overordnede foretar endringer av prinsipiell karakter. Dette tyder på at norske tjenestemenn gjennomgående er ganske sikre på egen rolle og på normene for samhandling mellom politisk ledelse og administrativt ansatte. Vi observerer høy grad av gjensidig forståelse og tillit. Men sannsynligheten for at sannhets- og saklighetskriterier fravikes er større i departementene enn i direktoratene siden de sistnevnte jo i noen grad er organisatorisk skjermet mot politisk ledelse.

– I flere sammenhenger trekkes det fram at det er viktig at forskere føler en forpliktelse til å være relevante for samfunnet? Hvordan synes dere dette kravet om relevans skal håndteres i dag?

– Kravet om relevans er viktig. Det er krav om at forvaltningspolitikken bør være kunnskapsbasert, noe som har vært en mangelvare. For å øke forvaltningsforskningens relevans trenger vi mer enn noe annet gode data både over tid og på tvers av land. Våre data over fire tiår bidrar til kunnskapsproduksjon og forvaltningens selvforståelse.

– Hva tenker dere på her? Kan dere gi eksempler på forvaltningspolitikk som ikke har vært kunnskapsbasert?

– Ofte er kunnskapsgrunnlaget temmelig begrenset fordi man ikke har tilstrekkelig innsikt i sammenhengene mellom mål og middel. Effekter er ofte noe man lover eller håper på, men som man dessverre ikke alltid har sikker kunnskap om. De store reformene knyttet til for eksempel NAV-reformen og Sykehusreformen kan være eksempel på dette. Eller hva er kunnskapsgrunnlaget bak Politireformen som lover sterkere nærpolti ved å slå sammen politidistrikter, lensmannskontor og lokale politistasjoner? Dagens forvaltningspolitiske melodi synes å være basert på en ganske enkel og til dels naiv forestilling basert på et temmelig usikkert kunnskapsgrunnlag om at bare man slår sammen enheter til større enheter så vil det meste bli bedre.

www.idunn.no/stat

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Referanse

2019/1123-ELOT

Dato

05.03.2019

Nominasjoner til Publikasjonsprisen 2019 ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Vi viser til utlysning av publikasjonsprisen 2019 og oversender tre nominasjoner fra Institutt for informasjons- og medievitenskap. Nominasjonene er gjennomgått og anbefalt fra ledergruppen ved Infomedia.

Vennlig hilsen

Carina Ottesen
administrasjonssjef

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Institutt for informasjons- og
medievitenskap
Telefon 55589100
post@infomedia.uib.no

Postadresse
Postboks 7802
5020 Bergen

Besøksadresse
Bergen

Saksbehandler
Ellen Carina Ottesen

Nominasjonsforslag til publikasjonsprisen 2019 ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Forskningsgruppen for retorikk, demokrati og offentlig kultur ved Informasjons- og medievitenskap foreslår følgende bok for publikasjonsprisen 2018:

Kjeldsen, Jens E. (Ed.): *Rhetorical Audience Studies and the Reception of Rhetoric. Exploring Audiences Empirically*. PalgraveMacMillan (Nivå 2-forlag).

Homepage: <https://www.palgrave.com/gp/book/9783319616179>

Vi innstiller boken til publikasjonsprisen fordi den er et nyskapende tverrvitenskapelig arbeid med høy vitenskapelig verdi; fordi den har mottatt internasjonal oppmerksomhet gjennom anmeldelse og inviterte keynotes; og fordi den har blitt omtalt i nasjonal presse. Vi innstiller også boken fordi den har etablert fruktbart samarbeid mellom forskjellige institutt på Det samfunnsvitenskapelige fakultet og UiB, samt har brakt unge aspirerende forskere sammen med verdensledende kapasiteter.

Rhetorical audience studies er et arbeid skapt av *Retorikkgruppen* ved Informasjons- og medievitenskap. Den er resultat av et tverrfaglig samarbeid i et prosjekt som gruppen har initiert, og den har bidrag fra fire av instituttets ansatte: Ida Andersen, Magnus Hoem Iversen, Eirik Vatnøy og Jens E. Kjeldsen (som også er redaktør for boken). Boken har ikke bare involvert flere ansatte på Informasjons- og medievitenskap, men også en rekke forskere fra andre institutter på UiB: Michael Hertzberg (ILL), Benedicte Carlsen (HEMIL), og Kristian Bjørkdahl (ROKKAN, nå UiO). Alle disse dyktige forskere fra UiB figurerer sammen med noen av verdens ledende forskere innen retorikk og kommunikasjon. Blant disse er: Edward Schiappa (MIT), Richard Toye (University of Exeter), Christian Kock (Københavns Universitet), John Louis Lucaites (Indiana University) og Robert Hariman (Northwestern University).

Bokens vitenskapelige verdi ligger især i at prosjektet kombinerer to felte og forskningstradisjoner som hittil har levd i atskilte verdener: tradisjonelle avsender-orienterte retoriske studier på den ene siden, og mottaker-fokuserte resepsjonsstudier på den annen. Boken er således en forening og sammentenkning av humanistiske og samfunnsvitenskapelige studier. Denne nytenkningen fremheves også i en meget rosende anmeldelse av boken, som sier at “Rhetorical Audience Studies presents a compelling argument for flipping the script on the way we study rhetoric”¹. Boken fremheves også som “a fantastic entry point for scholars and students looking to nuance their understanding and approach to the audience”; og den prises for å demonstrere “unique and diverse approaches to study the of audience reception. This is a bold move for the rhetorical critic.” Anmelderen, Sara McKinnon fra University of Madison-Wisconsin, er en av USAs mest fremtredende forskere innen kommunikasjon, retorikk og etnografi, så vurderingen av boken som “fantastisk”, “unik” og “djerv” har vekket internasjonal oppsikt.

¹ Se: <https://www.retorikforlaget.se/audience-studies-seriously/>

Med *Rhetorical audience studies* har Retorikkgruppen skapt en antologi som internasjonalt etablerer et helt nytt studiefelt: “rhetorical reception studies”. Dette feltet introduseres i Kjeldsens innledningskapittel; et kapittel som er blitt beskrevet som “a master-class in audience studies of the field. It is a concise and convincing justification for the utility of the innovative methods elaborated in subsequent chapters”². Disse innovative metodene presenteres etterfølgende gjennom en rekke studier som utforsker retorisk resepsjon i forskjellige uttrykksformer (e.g. taler, reklamer, Twitter, pressefoto, ikoniske bilder, minnesmerker, religiøse samlinger, musikk og pandemier). Uttrykksformene blir alle utforsket gjennom forskjellige former for metoder i *retorisk resepsjon*.

Bidragene og bidragsyterne er bevisst valgt ut for å dekke et hittil udekket felt metodisk, teoretisk og empirisk, men også for å samle unge, dyktige forskere med verdens-ledende eksperter. I arbeidet med boken måtte bidragsyterne gi tilbakemelding til hverandre, slik at yngre forskere fikk kommentarer av de beste på feltet og samtidig fikk de selv fikk anledning til å kommentere på ekspertenes tekster.

Det er også verd å nevne at Kjeldsen under arbeidet med boken som redaktør ble invitert til å gi en Keynote på den internasjonale forskningskonferanse OSA11 (Ontario Society for the Study of Argumentation) i Windsor, Canada. Her talte han om “Studying rhetorical audiences”³ for verdens fremste argumentasjons-forskere. Etter utgivelsen mottok boken og prosjektet et tre siders oppslag i *Forskerforum*, med vekt på bidraget til Ida Andersen og Jens E. Kjeldsen.⁴

Jens Elmelund Kjeldsen

Leder av forskningsgruppen for retorikk, demokrati og offentlig kultur

Bergen 20. februar, 2019

² Se: <https://www.retorikforlaget.se/audience-studies-seriously/>

³ Se: <https://scholar.uwindsor.ca/ossaarchive/OSSA11/keynotes/1/>

⁴ Se: https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/forskerforum_feltrapport.pdf
<https://www.uib.no/infomedia/111687/ida-andersen-og-jens-e-kjeldsen-i-forskerforum>

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Referanse

2019/1123-ELOT

Dato

05.03.2019

Nominasjoner til Publikasjonsprisen 2019 ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Vi viser til utlysning av publikasjonsprisen 2019 og oversender tre nominasjoner fra Institutt for informasjons- og medievitenskap. Nominasjonene er gjennomgått og anbefalt fra ledergruppen ved Infomedia.

Vennlig hilsen

Carina Ottesen
administrasjonssjef

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Institutt for informasjons- og
medievitenskap
Telefon 55589100
post@infomedia.uib.no

Postadresse
Postboks 7802
5020 Bergen

Besøksadresse
Bergen

Saksbehandler
Ellen Carina Ottesen

Nominasjonsforslag til publikasjonsprisen 2019 ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Forskningsgruppen for mediebruk og publikumsstudier foreslår følgende artikkel for publikasjonsprisen 2018:

Iversen, Magnus Hoem og Knudsen, Erik (2017) When Politicians go Native: Consequences of Native Advertising for Citizens' Trust in Political News. *Journalism*, doi: 10.1177/1464884916688289. Impact factor: 2.119, Nivå 2, 5 siteringer.

Artikkelen er skrevet av forskningsgruppens medlemmer Magnus Hoem Iversen og Erik Knudsen (delt førsteforfatterskap) og er publisert i det internasjonalt anerkjente tidsskriftet *Journalism* – rangert som nummer 7 innen «Communication» av Google Scholar citation metrics og rangert som nr. 17 av 84 innen kommunikasjon i Thomson Reuters, 2017 Journal Citations Report.

Artikkelen er den første empiriske studien som undersøker effektene av annonseformatet «innholdsmarkedsføring» på folks tillit til nyheter om politikk. Artikkelen bringer sammen litteratur fra politisk kommunikasjon og journalistikkforskning og bidrar til sentrale fagområder innen medie- og samfunnsvitenskap: retorikk, politisk kommunikasjon, politisk markedsføring, journalistikk og politisk adferd.

Journalistikken har over flere år vært i en økonomisk krise på grunn av sviktende betalingsvilje blant publikum og annonsører. Såkalt innholdsmarkedsføring – annonser som ser ut som journalistikk – har vært en suksessfull innovasjon som har bidratt med en bedret økonomi for mange mediehus. Iversen og Knudsen argumenterer imidlertid for at denne suksessen kan ha svært uheldige bivirkninger fordi slike annonser kan true nyhetsmedienes mest verdifulle valuta: deres troverdighet.

De ser nærmere på politiske reklamer som ligner på journalistikk og argumenterer for at medienes troverdighet trues på to måter: 1) politisk innholdsmarkedsføring kan bidra med å gjøre skillet mellom redaksjonelt innhold og kommersielt innhold mindre tydelig for leserne, og 2) de kan bidra med å gjøre grensen mellom journalistikk og politisk påvirkning på journalistikken mer uklart. I artikkelen argumenterer forfatterne for at begge disse truslene kan føre til at folk stoler mindre på nyhetsmedier og politiske nyheter. De tester også dette empirisk med et surveyeksperiment i Norsk medborgerpanel og finner støtte for antakelsen om at politisk innholdsmarkedsføring kan føre til at folk stoler mindre på nyheter om politikk.

Artikkelen er relevant for nominasjon til publiseringsprisen fordi den er publisert i et av de beste og mest prestisjefylte tidsskriftene innen journalistikk- og medieforskning, bidrar til fagdebatten om mulige konsekvenser av nye annonseformater, frembringer – for første gang – kunnskap om hvilke følger innholdsmarkedsføring kan ha på medienes troverdighet, og fordi artikkelen har fått mye oppmerksomhet både i og utenfor fagmiljøet. Funnene fikk blant annet virkninger for mediehusenes praksis når det gjelder politisk innholdsmarkedsføring, i tillegg til diskusjonen om bruken av politisk innholdsmarkedsføring som politisk reklame før stortingsvalgkampen i 2017 (se for eksempel: <https://journalisten.no/magnus-hoem-iversen-espen-egil-hansen-erik-knudsen/aftenposten-og-regionavisene-folger-vg-tilbyr-politisk-reklame/283295>) og https://www.dn.no/medier/aftenposten/espen-egil-hansen/stavanger-aftenblad/redaktorer-tilbyr-reklamehjelp-i-valgkampen/2-1-54558?fbclid=IwAR1OHXcNfRYPFyeXD_NFNajOGC5NSSrjgw9TPEA_ulCEUuYmL1d1nZzlUeg).

Studien og artikkelen er designet og skrevet på et tidspunkt da begge forfatterne var stipendiater. Artikkelen var ikke knyttet til deres doktorgradsprosjekter, og er således et glimrende eksempel på hvordan doktorgradsstipendiater kan samarbeide og sampublisere på høyt vitenskapelig nivå, selv om man arbeider på en doktorgrad om et annet tema.

Virkninger (impact):

Artikkelen har, til tross for at den er fersk, hatt virkninger på flere forskjellige nivå. I det internasjonale fagmiljøet er artikkel blitt én av standardreferansene for forskning for innholdsmarkedsføring (noe som blant annet gjør seg synlig i et call for papers for et spesialnummer om temaet i det prestisjefylte tidsskriftet Digital Journalism:

<http://explore.tandfonline.com/cfp/ah/rdij-digital-journalism-sponsored-content>).

Forfatterne har selv vært særs aktive i formidlingen av artikkelen og studiet, blant annet ved å melde seg direkte på den løpende mediedebatten om den kontroversielle sjangeren med kronikk på **Journalisten.no** (<http://journalisten.no/2016/02/rask-friskmelding-aftenposten>), i **Fagbladet Kommunikasjon** (<https://www.kommunikasjon.no/pr-prat/utrygg-gjokunge>) og formidlingsartikkel i **Vox Publica** (<https://voxpública.no/2015/08/trues-journalistenes-troverdighet/>).

I tillegg har studiet fått medieomtale i **På Høyden** (<http://pahoyden.no/2016/02/utforsker-grensene-mellom-reklame-og-journalistikk>), i **Dagens Næringsliv** (<https://www.dn.no/medier/aftenposten/espen-egil-hansen/stavanger-aftenblad/redaktorer-tilbyr-reklamehjelp-i-valgkampen/2-1-54558>), i **Morgenbladet** (<https://morgenbladet.no/aktuelt/2015/10/da-tanta-ble-reklamebyra>), og i **lederartikler** (<https://www.lister24.no/meninger/kommentar/i/mAW9l/Avisen-som-valgradgiver>) .

Forfatterne har også vært i møter med Dagfinn Støve, ansvarlig for **Bergens Tidendes** innholdsmarkedsføringsavdeling, for å utveksle erfaringer og formidle funn fra prosjektet som kunne være avgjørende for avisens prosedyrer for merking av innholdsmarkedsføring. Forfatterne har også vært i kontakt med ansatte i både **Bergens Tidende**, **Fædrelandsvennen** og **Forskning.no**, og gitt sammendrag og råd i forbindelse med interne redaksjonelle diskusjoner om publikasjonenes praksis.

Sist men ikke minst er artikkelen allerede sitert i en **NOU**: **NOU 2017: 7 Det norske mediemangfoldet — En styrket mediepolitikk for borgerne** (s.128).

På internasjonalt formidlingsnivå har artikkelen blitt formidlet til det viktigste bransjenettstedet for native advertising, **Native Advertising Institute**, og ikke minst på det svært godt leste teknologi- og medienettstedet **Mediashift** (<http://mediashift.org/2017/04/study-political-native-advertising-can-be-mine-field-publishers/>). Artikkelen har også fått internasjonal presse på fagbloggen Journalism Research News (<http://journalismresearchnews.org/article-native-ads-undermine-trust-in-news/>).

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Referanse

2019/1123-ELOT

Dato

05.03.2019

Nominasjoner til Publikasjonsprisen 2019 ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Vi viser til utlysning av publikasjonsprisen 2019 og oversender tre nominasjoner fra Institutt for informasjons- og medievitenskap. Nominasjonene er gjennomgått og anbefalt fra ledergruppen ved Infomedia.

Vennlig hilsen

Carina Ottesen
administrasjonssjef

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Institutt for informasjons- og
medievitenskap
Telefon 55589100
post@infomedia.uib.no

Postadresse
Postboks 7802
5020 Bergen

Besøksadresse
Bergen

Saksbehandler
Ellen Carina Ottesen

Trattner, C., Moesslang, D. and Elswiler, D. 2018. EPJ Data Science. On the Predictability of the Popularity of Online Recipes. [Thomson Reuters IF: 2.982]

This work presents a study in the online food behavioral context and shows to what extent popularity of online recipes can be predicted through psychological factors as proposed in the food psychology literature. According to the WHO around 80% of cases of heart disease, strokes and type 2 diabetes, and 40% of cancers, could be avoided, if we were able to implement a healthier diet. Currently, over 50% of interactions with food in Europe are made through the Internet and forecasts show that these numbers are significantly increasing. More and more people also use the Internet as a source for cooking inspiration. As such the online context has a huge influence on our diet and how healthy we are.

To investigate how people interact with online recipes and what actually drives the popularity of online recipes the authors study a significant amount of proxies. To make the study as significant as possible, the authors explored two large scale datasets (millions of order) obtained from the largest online food portals in the US (Allrecipes.com) and EU (Kochbar.de). In total, the authors engineered 60 different features capturing 7 different aspects such as recipe complexity, healthiness, innovation, nutrition, presentation, seasonality, and user activity and context. The study reveals that while in the US popularity is driven more by recipe innovation it appears that in the EU features such as user's activities in the platform and visual appeal play a more important role. The paper furthermore shows that the popularity of online recipes can be quite well predicted with accuracies up to 80%.

The results are important, as they not only show which factor influence people's online food choices and to what extent we can predict those but are also ultimately important for the design of better methods to nudge people towards health food choices in the online context.

The paper has been published in July 5th, 2018 in EPJ Data Science, a Springer Nature Open Access journal, that obtained a Thomson Reuters Impact Factor of 2.982 in 2018 and is ranked as a Q1 journal in Computational Science Applications according to SJR and is ranked #7/128 among all Computational Mathematics journals and #14/238 among all Modeling and Simulation journals according to Scopus¹. Since July 2018, the paper has been downloaded 1407 times on Springer² and has generated a very "High Attention Score" (82nd percentile) compared to all other Springer papers of the same age according to Springer's own "Altmetric service"³.

The paper is a follow-up study of other relevant studies in the computational social science and food context published by Trattner et al. in 2017 in the scope of his food choice project started in 2017. Since then, the authors published significant papers in leading Level 2 journals and CORE A* ranked conferences leading to many press coverages in the most popular news outlets in, for example, Austria and Germany, and beyond and has been awarded several awards such as the best paper honorable mention prize at the prestigious WWW conference in 2017 or the WKO prize awarded by the Austrian chamber of commerce, honoring proposals of high scientific innovation and economic impact. The work also led to a competitive FET-OPEN European funded project proposal led by Trattner at UiB in 2017 and a Young Research Talent project proposal led by Trattner in 2018. Several further Level 2 journal papers have been accepted in leading international journals on that topic and will be published in 2019 and also an IKTPLUSS proposal is in the making, in the context of that work, which will be submitted in March 2019.

¹ <https://www.scopus.com/sourceid/21100397403?origin=sbrowse>

² <https://epjdatascience.springeropen.com/articles/10.1140/epjds/s13688-018-0149-5>

³ <https://springeropen.altmetric.com/details/44550274>

Your ref

Our ref

Date:

07 mars 2019

Nominasjon til Publikasjonsprisen 2019 ved Det Samfunnsvitenskapelige Fakultet

Institutt for sosialantropologi har gått gjennom alle poenggivende publikasjoner for årene 2017 og 06 2018 og vurdert følgende publikasjon til å være den som på best måte møter kriteriene i tråd med brev 2019/1123-NILSO fra SVF av 30.01.2019:

Rio, Knut, Michelle MacCarthy and Ruy Blanes (eds). 2017. *Pentecostalism and Witchcraft: Spiritual Warfare in Africa and Melanesia*. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan on behalf of Springer. ISBN: 978-3-319-56067-0. DOI 10.1007/978-3-319-56068-9. Pp. 310, xi.

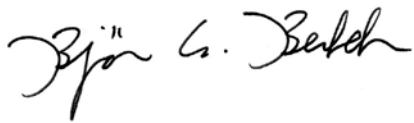
Boken, som er en samling artikler og som er gjort tilgjengelig Open Access ved hjelp av UiB-midler, er en særdeles original utforskning av et voksende globalt fenomen, nemlig at verdens raskest voksende religion, «pinsevern»-bevegelser (*Pentecostalism*) forsterker og utvider forestillinger om hekseri. Kapitlene i boken er komparativt innrettet fra to av de regionene i verden som er sterkest påvirket av dette fenomenet, nemlig Afrika og Stillehavsregionen. Boken viser i hvor stor grad denne formen for religiøs framvekst—eller spirituell imperialisme, om man vil—omformer ikke bare lokale livsverdener og religiøst liv i konvensjonell forstand: Prosessen transformerer også måter å forstå nasjonal og lokal politikk, kjønnsidentiteter og -praksiser, likhetsforestillinger, relasjoner mellom barn og voksne og de moralske kompass folk opererer etter, for å nevne noen aspekter. Boken vokser ut av Prof. Annelin Eriksens NFR-finansierte forskningsprosjekt «*Gender and Pentecostal Christianity: A comparative analysis of Gender in Pentecostal Christianity with focus on Africa and Melanesia*» og har en rekke deltagere fra UiB og Institutt for sosialantropologi som redaktører og forfattere. Den har mottatt flere strålende anmeldelser i fagtidsskrifter og er satt inn på pensum ved en rekke internasjonale universiteter, som ved University of Cambridge.

Noe av årsaken til å nominere en slik antologi innen det en kanskje ville tenke på som et smalt forskningsfelt, er at denne har fått en helt eksepsjonell oppmerksomhet globalt: Som det framgår av vedlegg 1 (brev fra forlagsredaktøren i desember 2018) så scorer denne flere

hundre prosent høyere enn det som er gjennomsnittet for nedlastinger innen hele det samfunnsvitenskapelige feltet (og altså ikke bare for antropologi). I tillegg viser vedlegg to— som er dags datas oversikt fra Palgraves nettsider til boken – så framkommer det at tendensen fra 2017 og 2018 øker og bokens deler hadde totalt på det tidspunktet 65257 nedlastinger.

Gitt bokens høye faglige kvalitet, tunge forankring i forskning ved Instituttet og dens eksepsjonelt høye distribusjon, så nominerer vi denne til Publikasjonsprisen 2019.

På vegne av Institutt for sosialantropologi ved leder av Forskningsutvalget.

Bjørn Enge Bertelsen

Professor, Institutt for sosialantropologi, Universitetet i Bergen
Bjorn.Bertelsen@uib.no

Vedlegg 1: Palgrave_letter_exceptional_circulation_181218”

Vedlegg 2: Cut_out_downloads_Pentecostalism_and_witchcraft_book_070319.pdf

From: [Knut Mikjel Rio](#)
To: [Bjørn Enge Bertelsen](#); [Annelin Eriksen](#); ["Tom Bratrud"](#); [Thomas Strong \(Thomas.Strong@mu.ie\)](#); ["Knut Christian Myhre"](#); ["Katrien Pype"](#); [Andersen, Barbara \(B.Andersen1@massey.ac.nz\)](#); ["Koenraad Stroeken"](#); ["Geschiere, Peter"](#); ["abiersac@UOREGON.EDU"](#)
Cc: ["Ruy Blanes"](#); ["Michelle.MacCarthy@smu.ca"](#)
Subject: FW: Book "Birthday"
Date: fredag 14. desember 2018 12:09:50

Dear friends,

It has been a year since we published the book on Pentecostalism and Witchcraft. I just wanted to forward this message from Palgrave – it has been downloaded close to 50 000 times!

Just as we hoped, the open access option has made it accessible to people across the globe, likely to having been downloaded a lot in African universities.

With this I wish you all a Merry Christmas !

Best wishes

Knut

From: Mary Al-Sayed [<mailto:mary.al-sayed@palgrave.com>]
Sent: Thursday, December 13, 2018 11:41 PM
To: Knut Mikjel Rio; Michelle MacCarthy; ruy.blanes@gmail.com
Subject: Book "Birthday"

Dear Knut, Michelle, and Ruy,

While I'm not sure we've spoken before, as your book published almost right as I took over from Alexis Nelson as editor of Anthropology at Palgrave Macmillan, I wanted to write a brief note on the anniversary of the publication of your collection *Pentecostalism and Witchcraft* to congratulate you on its success over the past year.

With over 45,000 collective downloads as of today, your book far outpaces the discipline average (that is, the average of Social Science book downloads on SpringerLink) for both 2017 and 2018 thus far. (In 2017, your book reached nearly 10k collective downloads, against a discipline average of just under 5k. In 2018, you are just under 30k, against a discipline average of around 4.5k.)

I'd encourage you to consider other metrics here, at your books BookMetrix page: <http://www.bookmetrix.com/detail/book/a4fb97ff-d9eb-45c1-bd89-239dbd41acea#downloads>.

So, in short, congratulations on the far reach of your book! A fantastic success, indeed.

Should you like to discuss any further book projects with Palgrave, I would love to be in touch with you, of course.

Best,
Mary

--

Mary Al-Sayed
Commissioning Editor
Sociology and Anthropology

Palgrave Macmillan

233 Spring Street, 3rd Floor, New York, NY 10013

Office Tel.: 212-381-4457

Mobile Tel.: 267-274-0051

mary.al-sayed@palgrave.com

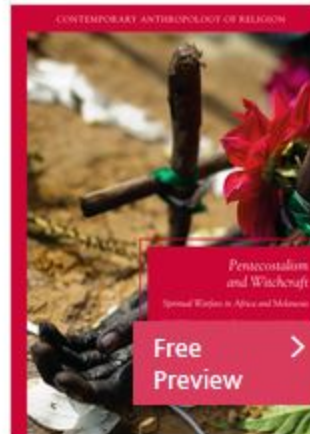
www.palgrave.com

--

DISCLAIMER: This e-mail is confidential and should not be used by anyone who is not the original intended recipient. If you have received this e-mail in error please inform the sender and delete it from your mailbox or any other storage mechanism. Springer Nature America, Inc. does not accept liability for any statements made which are clearly the sender's own and not expressly made on behalf of Springer Nature America, Inc. or one of their agents.

Please note that neither Springer Nature America, Inc. or any of its agents accept any responsibility for viruses that may be contained in this e-mail or its attachments and it is your responsibility to scan the e-mail and attachments (if any).

Contemporary Anthropology of Religion

© 2017

Open Access

Pentecostalism and Witchcraft

Spiritual Warfare in Africa and Melanesia

Editors: **Rio**, Knut, **MacCarthy**, Michelle, **Blanes**, Ruy (Eds.)

Juxtaposes case studies from Melanesia and Africa in order to better compare, contrast, and illuminate the effects of and engagements with Pentecostalism. Focuses on chief themes of Pentecostalism and witchcraft while also bringing in discussions of globalization, visibility, movements of capital, and embodiment

[see more benefits](#) ✓

About this book

About the authors

Reviews

This open access book presents fresh ethnographic work from the regions of Africa and Melanesia—where the popularity of charismatic Christianity can be linked to a revival and transformation of witchcraft. The volume demonstrates how the Holy Spirit has become an adversary to the reconfirmed presence of witches, demons, and sorcerers as manifestations of evil. We learn how this is articulated in spiritual

[Show all](#) ✓

Table of contents (13 chapters)

Introduction to Pentecostal Witchcraft and Spiritual Politics in Africa and Melanesia

Rio, Knut (et al.)

Pages 1-36

[Preview](#)

Buy this book

^ eBook

[Access this book for free>](#)

- ISBN 978-3-319-56068-7
- This book is an open access book, you can download it for free on link.springer.com

✓ Hardcover 26,99 €

✓ Softcover 26,99 €

[FAQ](#) [Policy](#)

Services for this book

- » [Access an Online Book Review Copy](#)
- » [Download High-Resolution Cover](#)

Book Metrics

	Citations	1
	Mentions	7
	Readers	31
	Downloads	65257

Provided by **Bookmetrix**

German Pentecostal Witches and Communists: The Violence